

Józef Kąś

O PIEKIELNICKIYK SŁOWAK OBRAŹLIWYK

Wstęp

Poniższy tekst powstał kilka lat temu jako językoznawczy żart primaaprilisowy. Autor jest użytkownikiem gwary orawskiej, w której tekst został napisany. Nie jest on ani powtórzeniem, ani opracowaniem funkcjonującego jakoby w twórczości ludowej przekazu ustnego. W zamierzeniu autora jest to próba przedstawienia w żartobliwej formie opisu „naukowego”, w którym przy klasyfikowaniu, interpretacji i definiowaniu — wobec braku terminologii naukowej — wykorzystuje się najczęściej analogie do znacznie prostszych, powszechnie znanych w danej społeczności wiejskiej, zjawisk kulturowych. Stąd odwoływanie się w niniejszym tekście do doświadczeń ze spowiedzią i pokutą; stąd też krótkie, czasem jednowyrazowe „definicje” wyrazów gwarowych, które odsyłają do wyrazów znanych z polszczyzny ogólnej.

Materiał słownikowy został uporządkowany według stopnia wyrażanej za pomocą tych jednostek leksykalnych ekspresji i negatywnego wartościowania. Stąd też brak definicji przy niektórych wyrazach jest tego konsekwencją. Wyraz bez definicji należy zatem odczytywać jako używany w odniesieniu do każdej osoby, niezależnie od wieku i płci. Wyraz taki nie precyzuje żadnej konkretnej cechy charakteru, wyglądu, postępowania itp., podlegającej wartościowaniu. Pozostaje tylko stopień wyrażanej ekspresji — w przyjętym rozwiązaniu w skali od 1 do 4 (4 — wartość maksymalna). Wprowadzone skróty sygnalizują zawężenie zakresu użycia wyrazów do: (m.) — mężczyzny, (k.) — kobiety, (dz.) — dziecka.

*

Jak becie telo ciyrpieźliwi, ze wydzierzycie cytać do końca, to wom opowiyem, jako tyz ta ludzie w Piekielniku na Orawie obrymbujo sie¹ miyndzy sobom, abo tyz i chwolo, choć to sie przitrefio w zyciu, jak sami wiycie, duzo, duzo rzodzi. Nie wiym przecó, ale ci piekielnicanie majo juz tako nature, ze jak sie zyjdo do kupy, a jesce tak dwie baby, no to jak zacno ciuciorzić², to

¹ ‘obmawiają się’

² ‘rozmawiać skrycie’, ‘szepciem’

ta juz na nikiym suchej nitki nie ostawio. Przeto tyz ta litanijo do syćkiyk ciertów jez doś długo. Pozbiyrane som do niej ino słowa cysto orawskie, có ik to Polocy nie znajo. Casym sie ta trefi jakie słowo podobne do polskiego, ale zaś có inksego znacy, no to i tak wychodzi na to, ze to jes słowo orawskie, a tak preśnie³ to piekielnickie. To jes wozne, ze to słowa piekielnickie, bo ta w kazdyj dziedzinie⁴ na Orawie ludzie obgadujo sie troche inacy, a głowy mają do tego naprowde nie gorse jak ci có wiyrsyki układajo. Nawet, wiycie, to có tu jes w tyj mojj litanii piekielnickijj, to ta na pewno nie jes syćko, có znajo piekielnicianie, bo jak sie słucho ludzi, to wychodzi na to, ze tymu ni ma kónca. Ale tyz nie wiadomo, jako to zbiyrać takie słowa, jako sie o nie ludzi pytać, bo to ludzie mało kiedy wiedzo o có ci idzie, ale jak trza, to tak wiedzo przisrać jedyn drugiyemu, ze byś sie aj ka wolół widzieć. Dobrze, zek ta prawie syćkie słowa poznoł som, to ta sie tego uzbiyrała scypta.

Poprziziyrojcie sie teroz tyj mojj litanii do syćkiyk ancyjosów piekielnickijj, a mozece sie aj cego naucyc, jak becie kcieć kómu wbić śpilke za pazdur. Cało tyn litanijo moce na kóncu.

Chej, no to sie be trza wziąć za opisowanie tego, có ci piekielnicianie nawydziwiali. Moze to be troche zaniato ucone, ale przecie wy moce głowy nie ino na wsy, ba i na selijako gowiydź⁵, jako godo moja teściowo, to ta moze i moje uconości wydzierzycie. Teroz, wiycie, tako moda nastala, ze syćka syćko kco opisać statystycznie, póno ze to ino wtedy do sie ukozać tyn przenojświyntso prowde. Bodej to i prawda, bo nawet Franek Mynarzów, kie sie tak bez pore roków nastuchoł z tego telewizora, ze to u nos kozdego roku rośnie statystyka traktora na jedyn hektar, to jak wysał na wiesne orać ty swoje dwa zagónki, to se tak orajyncy myśloł, ze ni ma rady, ino na drugo wiesne to po jego zagónkak zacnie jeździć chocios taki malučki traktorecek, no bo mu tak stastystycznie wychodziło, ze ty jego zagónki to tyz taki malučki hektarecek.

Mnie tyz strasznie ciekawiyło, jako sie to statystycznie doziedzic, skond sie tyk słów telo nabrało. No i przecie zek ino wykómśtowoł.⁶ To, wiycie, syćko bez tyk pore luter. No bo jak sie zrobi tabulke, kielo słów jes na jako lutere, no to ta świynto prawda wychodzi, ze kieby nie było ino trzok luter — K, P i S, to by w tyj piekielnickijj gwarze było duzo, duzo mni selijakik škaredności. No bo syćkiyk tyk słów jes 183, na K jes ik 18, na P — 28, a na S — jaze 36. Tak to statystyka ukazuje tyz, ze som lutery cołkiym wredne (bo ta cołkiym chwoloncyk to tyz ta ino ni ma). No bo weźcie tako lutere E. Nie

³ 'dokładnie'

⁴ 'w wiosce'

⁵ 'insekty'

⁶ 'wymedytował'

zacyna sie na nie ani jedno słowo obraźliwe ani tyz chwolonce. Ale cóz z tego, kie je piekielnicianie uzywajo, kie kco cłowieka do reśty zmrawić⁷, aj kie kogo kco na włosnyk ryncak do nieba zaniyś. Jak kco jedyn drugiyemu opisać tako dziyfke, có to sie nocami włócy, urzynduje z zyniatymi i niezyniatymi chłopami, có to je widzieli nawet i we zbozie, to nie uzyjo lutery W (no bo na to jes włóka, ale to za słabe, bo tako to sie ino włócy, ale zaś tak Boga nie obrozo jako tamta), ba, wiycie, pouzywajo wtedy lutere E i godajo: E! to taka flondra! A zaś kiejyndy ktosik godo, ze tyn Józek Kurzoków to taki samsur, ze niby taki som za sie, taki nieuzycliwy lo ludzi, no to któ inksy w obrónie Józka uzyje tyz lutery E i powiy: E, ka by ta! Tak to, widzicie, ucono statystyka świynto prowde powiy, ze syćkie lutery dzielo sie na 3 kupki: obraźliwe, chwolonce (tyk jak widzicie, ni ma ani jednej) i jedne lutere fotsywo E.

No to by telo-było tyk uconości. Sami dobrze wiycie, ze jak sie juz có godo, to musi w tym być choć kapicoske uconego, jak sie kce być samymu uconym, a nie jakiy somarym.⁸ A teraz byk wom kciół opedzieć, jako to jes, ze piekielnicianie nie odewrzo gymby, kie ik piyknie spytocie: „Jak powiecie na człowieka, który plecie głupstwa.” Ale jak nie zacniecie ś nimi godać inacy, to jedyn do drugiego powiy: Chybojmy stela, s takiym bejdokiy to ni ma có godać.

Weźmy se ino takie słowa: bejdok, blejcorka, cygon, dudracka, drandula, drzistok, fikant, lejbuś, tryjont, zwijas. Kozdy z tyk ciertów nie godo prowdy, cygani. Wielko to lo mnie strapacyjo⁹, jako wom tyz teraz opisać różnice miyndzy tymi syćkimi cyganami, bo to w tyj wasyj mowie, jak mi sie widzi, ni ma telej delikatności miyndzy słowami, cóby to słowo orawskie zastompic wasym jednym. No bo, widzicie, w takiym Słowniku języka polskiego, có go to wypuściół miyndzy ludzi prefesor Mietek Symcoków, stoi tak: k ł a m c a — ‘człowiek mówiący nieprawdę, kłamiący; łgarz’. No to wyrtom dali i cytom: ł g a r z — ‘człowiek, który łże; kłamca, kłamczuch, blagier’. B l a g i e r : ‘ten, kto blaguje; łgarz’. K ł a m c z u c h : ‘ten, kto mówi nieprawdę, zmyśla, kłamie, zwłaszcza w drobnych sprawach’. No i przedstawcie se teraz takiego Staska Grelowego — sprzedał dwie miece owsa, kupiół tyn słownik, kciół sie naucyc cysto po polsku, ale po takiym cytaniu dali obgadował ludzi po piekielnicku.

No a jako to bedzie z tymi caganami piekielnickiyymi? Niby syćka godajo nieprowde, ale przecie nie o kazdym mozno pedzieć, ze jest drzistokiyym,

⁷ ‘podeptać’, ‘stratować’

⁸ ‘osłem’

⁹ ‘zmartwienie’

bejdokiym, cy zwijasym. Tak po kolyi to by to było tak. Jak ludzie ni majo duzej roboty, a kotwi im sie¹⁰ w dóma, no to sie schodzo u kogo, cóby sie pośmioć, pogodać. Jak sie trefi miyndzy nimi taki, có juz tak wiy selicego naopowiadać, jako to chyciół wilka za ogón, jako jego dziadek urzyndowół z planetnikami, abo jako w nocy zawiynozowół dziywkom warkoce na śtyry wynzły, no to takiego, widzicie, bedo nazywać drandulom. Syćka sie z tego śmiejo, no i ón tyz. Ale jak ta juz zacnie troche dokładni opowiadać, có ta wyrobiół z tymi dziywkami przy tym wiązaniu warkoców, no to juz nie be drandulom, ba drzistokiym. Ale to musi być, widzicie, takie opowiadanie, takie zmyślanie, ze jak som przy tym dziywki, to óny sie muso z tego śmioć. W samyj rzecy, ze sie bedo trosecke hańbić, cyrwiynieć, no bo to tak jakoby o nik było godane, ale przecie ino na telo jes to delikatne opowiadanie, ze i óny bedo mu dogadówały i w całyj izbie be śmiychu do ozpuku. No ale niek taki parobek zacnie opowiadać tak, zeby dziywki musiały z izby wysć, to juz ty dziywki nie powiedzo o nim, ze drzistok, ba wrodniok, ze tak wrodno godo.

No a jak zaś któ zacnie opowiadać jakiesik głupości i óny mu sie widzi, ze to jes prowda i kce, cóby mu wierzyli, no ale to jego opowiadanie nie jes ani śmiysne, ani poskładane, no to powiedzo o nim, ze to takie bejdok. Miyndzy drandulom i drzistokiym a bejdokiym jest jesce i ta różnica, ze tamtymu to mozecie w ocy pedzieć, ze z ciebie to prowdziwy drzistok cy drandula, to jakbyście tak w ocy pedzieli bejdokowi jaki ón jes, to ón sie obrazi, a i po pysku mozecie dostać od niego.

No a blejcorka? O! To jes straśnie wredno odmiana baby. Tako franca to straśnie rada podstuchuje, có kany któ godo, nie dostysy dobrze, przeinacy jako ji pasuje, podokłado, cego nie było, a potym oznosi pomiyndzy ludzi. Tako to potym straśnie rada, kie z tego jej godanio narobi sie selijakiego diabelstwa pomiyndzy ludzi.

Blejcorka jes troche gorso od dudracki. Wiycie, dudracki to chodzo porami. Takie dwie, kie sie zyjdo, to i bez cały dziyń bedo obgadowały syćkiyk po kolyi, a juz tak po cichućku, cóby tyz ik nik nie słysół. Baby ta za duzo casu ni majo, cóby sie tak schodzić po chałupak jako chłopi, ale sie ta juz doś nagodajo, kie ido z kościoła. Wiycie, w Piekielniku kościół jes doś daleko, be ze śtyry kilometry, no to kie ido z kościoła na dół do Piekielnika, to juz rajsuje telo, có im pary brakuje, a kie sie majo ozyś, to jesce postojno na dródze z pół godziny i skóńcyć ni mogo. Na o potym tako dudracka, jak ji mało tego godanio roz na tydziyń, to chodzi po chałupak, cy ji trza, cy niy i staje sie, wiycie, blejcorkom.

¹⁰ 'nudzić się'

Yhy! Zabocótek jesce o dwok mni wrednyk cyganak, o lejbusiu i tryjencie. U nos bywoł¹¹ taki prowdziwy lejbuś, ale mu ludzie straśnie dokucali, pośmiywali sie ś niego i potym wyjechał do pegieeru japka targać i wiyncy nie przijechał. No w wiyecie, śmioli sie ś niego, bo ón tak straśnie kciół, coby go ludzie sanówali, no to juz telo opowiadał, ka ón nie był, cego nie widziół, no ale, wiyecie, nie wiedziół, jako sie obezwać do starsego, do dziywki, tak sie ś niego loło, jak nie przimiyrzajyncy z krowy, kie sie na wiesne nazre piyrsy roz zielonej trowy. Na takiego to sie haw na Orawie godo tak: chłaśnie a nie przigłaśnie, jak bycek jajami.

Có sie zaś tycy tryjonta, to takiyk ludzi wej nie brakuje nie ino na Orawie. Tyn, kie wom zacnie opowiadać, to be godoł i prowde i nazmyśło selicego a syćko to nie dzierzy sie kupy, no bo kazby sie dzierzało, kie tryjont to zawdy godo we świat, có końca kraja nie widno w tym jego godaniu.

Duzo gorsy od lejbusia i tryjonta jes, wiyecie, fikant. Z takiym to juz śpasów ni ma. Ón to juz wdy tak poobraco có ka słysoł, ze ta zawdy na jego wyjdzie. Kiebyście go o có spytali, to wom powiy telo, kielo ónyemu pasuje, ale od wos to wyciongnie syćko. Wy to takiego ancyjosa nazywocie bodej cwaniokiym.

Nojgorsym cyganm piekielnickiyk jes zwijas. Od tego to ta juz nic dobrego wos nie spotko. Przed nim trza sie wystrzygać jak przed ogniyk, wodom i zarazom morowom. Nie dej Boze, coby wos tyn skurcorz wyzwijoł, bo ani nie becie wiedzieć, kie wos okradnie. No bo, wiyecie, zwijas nigdy na darmo nie cygani. Nie ino zapre sie wom w zywe ocy, ale i buchnie¹² có nawet od chałupy.

Teroz sie pewnie spytocie, a có z tym cyganym. O! Widzicie, któ to jes cygon, to kozdy wiy. Syćkie ty bejdoki, blejcorki, zwijasy i inkse cierty, cóg wom haw o nik osprawioł, to syćko jego dzieciska.

Widzicie z tego, ze syćka nie godajo prowdy, no ale takiego przecie, có hań ino tak głupio drando ni mozecie nazywać zwijasym, bo by wom okna zwybijoł, abo i przy kościele pluchnoł w gymbe. Bo to wej trza wiedzieć jako, ka, có i o kiym pedzieć.

No bo to, wiyecie, nie jes takie proste, jakoby sie to widziało. My ty syćkie słowa nazywomy se tak obraźliwymi, ale tak po prowdzie to óny nie som ino po to, coby sie ludzie mieli cym obrozać. Jako by sie na nie nie poziyrać, to wychodzi na to, ze ty słowa som miyndzy ludziami straśnie potrzebne i uzyteczne. No bo to, wiyecie, w dziedzinie zodnego hereštu nie

¹¹ 'mieszkał'

¹² 'ukradnie'

bywało, zodnego pisanego zokonu¹³ piekielnianie ni mieli, ino przecie tymi słowami pilnowali jedyn drugiego. Ludzie ta wiedzieli, có jes dobre na świecie, a có osioł pomiędzy ludzi diabol, troche im potpedziol jesce ksionc i nie trza im było artykułów, cóby porzondek miyndzy ludziami był. Tak se myślym, ze to ta i bez to telo tyk słów wartasiów¹⁴ w piekielnickiyj gwarze. A ci piekielnianie to juz tacy dojynci¹⁵, ze nie darujo nawet tymu, za có by hań i ksiądz pokuty nie doł. No bo jako tu inacy pedzieć, kie ik nawet mierzi to, ze ktosik mo ozkuzdrane, no niby nie ucesane włosy i zaroz go bedo nazywać kustrokiym, abo i kie jako dziywka juz zacnie wydziwiać z włosami a nie ucese je jako obyczajnie baby cesajo na gładko, no to noze tako dziywke przezywać kucmom.

Tak to, widzicie, ludzie nic nie przepusco i całe zycie, jako w skole, stawiajo se ocyny za ludzko nature, za to, có robio, jako sie odnoszo do siebie. Cobyście to lepi pojyni, no to wom to wytłómacym ze spowiydziom. Kie przidzie taki piekielnicon do sluchanice¹⁶ i wysuje z worka ksiyndzu do ucha syćkie swoje grzychy, no to potym ksiądz daje ty ocyny i uklado ty winy na 4 kupki:

1. Za piyrso kupke win to ksiądz hań ino pogrozi palcym, bo to casym wiynicy worce śmiychu jako pokuty. Tako ocyna to by sie haw dostała na przykład pokuśnikowi cy tam pikujdzie.

2. Za drugo kupke win to ta juz ani ksiądz, ani ucitel, ani ociec nie be groziół palcym, ale ci koze poozmyślać nad sobom, bo inacy to cie ludzie mogo wziąć na jynzyki. No dy ta prowda, ze z tego, jakiś jes, zodnej skody pomiędzy ludzi ni ma, ale tyz i śpasy sie kóńco. Tako nauke weźnie od ksiyndza na przykład patorok, có to mu nijako robota nie idzie, bo mó jakiesik takie kulawe rynce, saternus — có zaś syćko kce zrobić w ocymieniu, a nie robi tego dokładnie i za porządkiy. Nie dziwota tyz, ze się potym z takiego ludzie natrzqsajo.

3. Trzecio kupka win, to juz sie zacynajo prowdziwe grzychy, no dy ta jesce lekie, ale wortajo juz pokuty. Haw sie dostanie i opicy — takiyj dziywce, có to sie tak wymaluje, włosy wykolmuje¹⁷ zamiast chumelke¹⁸ zrobić, suknie ubiere tako, ze ji prawie dziurnik widno, ze isto wyziyro jako prowdziwo opica¹⁹, no alebo i samsurowi — có to nigdy nikómu nic nie pozycy, do

¹³ 'prawa'

¹⁴ 'strażników'

¹⁵ 'uparci'

¹⁶ 'do konfesjonału'

¹⁷ 'ułoży', 'wymodeluje włosy'

¹⁸ 'kok'

¹⁹ 'małpa'

nikogo sie nie obezwie. Ej, wiyecie, piekielnicanie to juz ino takiyk ludzi ni mogo ściyrpieć, choć ta ksiądz downi ciynskiej pokuty za to nie dawoł, nowyzy ze 3 dni ścistego postu.

4. Scworto kupka win to juz moze wiyecie, to som grzychy ciynskie. O! To juz, wiyecie, wina ni mogła być odpuscono. kie nie była przinawrócono. To juz trza było wynadgrodzić nie ino Bogu, ale i ludziom. Bez to sie ta tyz ludzie downi boli chodzić do spowiydzi, bo ksiądz móg za pokute dać i kościół pore razy obyś dookoła na kolanak na ocak ludzi. Ale i na takiego kalwina, có do kościoła nie chodził, ludzie mieli swój bic. Kie sie mijali z takom blejcorkom lebo ze zwijasym, cók wom to o nik opowiadoł, to obracali gymby na drugo stróne i pluli za nimi. A zaś do takiej flondry, to ta juz zodyn parobek sie nie powozół chodzić, cóby jako piykno była i jako bogacka. Tako to ta juz mogła ostać nojwyzy ciotkom, chyba zeby sie ta trefiół jaki z inksej dziedziny, cóby je wzion, tyz taki ścigac, jako i óna. Ale to ta downi juz nijakiego honoru nie było, kie sie musieli parobcy z drugiej dziedziny nad jakom dziywkom lutować.

Takie to wej, widzicie, były odmiany grzychów downiysyk piekielnicanów. Ksiądz mioł na to 4 przegródki z naukami, pokutami, ale i ludzie mieli swoje 4 przegródki, w ktoryk dzierzeli ty słowa, có wy ik mocie na końcu. W syćkiyk nik jes cosik złości, ino ze do jednyk nalone jes tej złości maluckiym trzópeckiym²⁰, a do inksyk to i putniom²¹. Ale to colkiym dobrze pasowało do tyk grzychów, ktorymi truli ksiyndza.

W piyrsyj przegródce były słowa dokucliwe, w drugijj wysmiyśliwo-złóśliwe, w trzeciujj kantrzące. To słowo, to moze nie wiyecie, to jes od tego, ze downi to hań po chatupak tego selijakiego diabelstwa nie brakowało, tyk płoscyc, karakunów, pchłów, śwabów i cego tam jesce, no to ik ludzie kantrzyli o kazdyj godzinie. W scwortyj przegródce zaś to były słowa ekstra, słowa jadowite. To sami rozumiycie, ze to juz nie w złości, ale w przenojyciysym jadzie były mocane. Moze ik ta było i nieduzo, ale niek wos Pon Bóg bróni, cóby wom któ takie słowo na gymbie przilypiół.

Tak to sie wej dzielyły ty słowa. Były to słowa-wartasie, có pilnowały porządku miyndzy ludziami, ale jak se któ na takie słowo nie zastuzół, no to kozde stawało sie obraźliwym.

Cóbyście sie mogli z tej mojej litanije cego naucyc, to wom musym jesce cosik wytłómacyć. No bo przy jednym ciencie nojdziecie cosik napisane w wasyj mowie có to znacy, a przy inksym ni ma nic. No bo to, widzicie, jes tak. Jak pouzyjecie jakiegosik słowa z ktorejsik kupki, to be znacyło, ze

²⁰ 'garnuszkiem'

²¹ 'drewnianym wiadrem'

wyliywocie na kogosik swoji złoś tym gorneckiym cy tam i cebrzokiym. Casym to wos be mierziol cały cłowiek i pouzyjecie se wtedy słowo, có nie stoi przy nim nic, a zaś kiejyndy be wos mierziol kawołecek ludzkiej natury abo i cyjego wyzioru²², no to se pouzyjecie słowo, có to pokazuje ludzko nature tak dokładniučko a haniebnie jako kieby ludzie palcym pokazowali w kościele na sumie jako przespanke.

No i w tym mieszczu trza by było nareście pedzieć: dwie dziurki w nosie i skóńczyło sie. Tyk, jako wy to nazywocie, wniosków, wyciągoł nie bedym, bo mnie jak ociec doł kozanie, kiek ta có nawydziiwiol, to mi nojwyzy na rić przilozól, a wnioski tok se juz musiol wyciągać som, chej.

Słowa dokucliwe (wyrażanie lekkiego dystansu, lekkiej ironii)

1. *amerykon* — ‘udający bogatego’
2. *ancyjos* —
3. *baćar* — ‘starszy mężczyzna (nawet żonaty), zachowujący się jak młody kawaler’
4. *beskórdyjo* —
5. *bujok* — ‘otyły mężczyzna’
6. *buksiok* — ‘spasiony dzieciak’
7. *byciar* — ‘z lekką ironią o otyłym mężczyźnie, zachowującym się beztrosko’
8. *ciert* —
9. *darymnik* — ‘m. marnujący czas’
10. *derebok* —
11. *diasek* —
12. *dokucnik* — ‘dz. natrętnie dokuczające innym’
13. *drandula* — ‘zmyślający żartobliwie’
14. *gowiydnik* — ‘dz. natrętne, rozbrykane’
15. *glamdok* — ‘jedzący bardzo wolno’
16. *golijas* — ‘zbyt lekko ubrany w niepogodę’
17. *grobijon* —
18. *chabelcok* — ‘już nie dziecko, a jeszcze nie kawaler’
19. *chudok* — ‘człowiek narzekający na swój niedostatek’
20. *chuncut* —
21. *chiptus* — ‘dz. bardzo żywe, ruchliwe’
22. *kindrus* — ‘Antek krakowski’
23. *kołek* — ‘dz.’
24. *kostra* — ‘człowiek bardzo chudy’
25. *koziar* — ‘dz.’
26. *krzompiylec* — ‘dz. słabo rosnące’
27. *loter* —

²² ‘wyglądu’

28. *mulok* — ‘jedzący wolno, trzymający pokarm w ustach’
 29. *mrajcek* — ‘dz. marudne, płacziwe’
 30. *mrawcek* — ‘dz. marudne, płacziwe’
 31. *oćwiara* — ‘grubas, zwłaszcza kobieta’
 32. *pajtas* — ‘dz.’
 33. *palamynter* — ‘postrzeleniec’
 34. *pokłymba* — ‘dz.’
 35. *pokuśnik* — ‘dz. dokuczliwe’
 36. *parobcok* — ‘chłopak dorastający do wieku kawalerskiego’
 37. *pikujda* — ‘dz. zadziorne’
 38. *poćmina* —
 39. *podroscek* — ‘chłopak z pierwszymi włosami pod nosem’
 40. *pokantliwiec* — ‘nie mogący znaleźć swojego miejsca, chodzący bez potrzeby po różnych zakamarkach’
 41. *psujda* — ‘zepsuje zamiast naprawić’
 42. *psiowara* —
 43. *potrest* —
 44. *pyntlik* — ‘dz.’
 45. *sargos* — ‘dz. niegrzeczne’
 46. *smark* — ‘ogólnie o dziecku’
 47. *spindrok* — ‘wspinający się niepotrzebnie’
 48. *sinter* —
 49. *śpata* — ‘m. frywolny’
 50. *siustok* —
 51. *tlucypiontek* — ‘włóczykij, powsinoga’
 52. *wymysła* — ‘mający dziwne pomysły’
 53. *wypośmiyśnik* — ‘prześmiewca’
 54. *ziajok* — ‘dz. natrętne’

Słowa *wyśmiyśliwo-złośliwe* (ośmieszenie, drwina, wyraźna niechęć)

1. *ancykryst* —
 2. *as* — ‘m, zadzierający nosa’
 3. *babrok* — ‘niefachowiec’
 4. *binkoś* — ‘lump’
 5. *bitnik* — ‘chłopak zadziorny, skory do bijatyki’
 6. *bucek* —
 7. *bujana* — ‘gruba, wysoka panna’
 8. *brzyncek* — ‘nudzący, mówiący bez końca’
 9. *bynś* — ‘bękart’
 10. *bizup* — ‘wysoki, nierozgarnięty chłopak’
 11. *carownica* — ‘stara baba ubrana w długie, czarne suknie, z wielką chustą’
 12. *cygon* — ‘mówiący nieprawdę; kłamca’
 13. *ciabrok* — ‘brudzi się w błocie’

14. *cintok* — ‘człowiek nierozgarnięty’
 15. *cintawica* — ‘k. nierozgarnięta’
 16. *cirkaś* — ‘człowiek nierozgarnięty’
 17. *ciubaj* — jw.
 18. *ciubarik* — jw.
 19. *ciućma* — k. jw.
 20. *ciućmok* — jw.
 21. *delijo* — ‘k. ubrana w długie, nieeleganckie suknie’
 22. *dłubacka* — ‘k. robiąca coś zbyt wolno’
 23. *dłubok* — m. jw.
 24. *dudłok* — ‘nierozgarnięty, z którym trudno się dogadać’
 25. *drewniok* — ‘ociężały, mało ruchliwy’
 26. *drumla* — ‘k. tęga, powolna’
 27. *drzimota* — ‘wygląda mizernie’
 28. *drzistok* — ‘m. opowiadający frywolne historie’
 29. *dyga* — ‘wysoka, chuda panna’
 30. *dziód* —
 31. *fifidło* — ‘dziewczyna mająca pstro w głowie’
 32. *fijołka* — ‘dziewczyna przejmująca wzory zachowań dorosłych panien’
 33. *firkaś* —
 34. *fiśka* — ‘pannica-podlotek’
 35. *fiśkal* — ‘nieuczciwy doradca’
 36. *fucek* — ‘dąsający się’
 37. *frejerz* — ‘uganiający się za kobietami’
 38. *frejerka* — ‘złośliwie o narzeczonej; kochanka’
 39. *głuchoń* — ‘długo nie reagujący na czyjeś polecenia’
 40. *grabina* — ‘zbyt wysoka dziewczyna’
 41. *gramaduła* — ‘ciapowaty dorosły mężczyzna’
 42. *chajda* — ‘chuda dziewczyna’
 43. *chalaburda* — ‘mówiący lub wykonujący jakąś czynność bezładnie’
 44. *chandrus* — ‘obdartus’
 45. *kacmorka* — ‘k. nieoszczędna’
 46. *kapciok* — ‘safanduła’
 47. *karakón* — ‘dz.’
 48. *kibic* — ‘cwaniak’
 49. *kołomażnik* — ‘dz. marudne, płaczące bez powodu’
 50. *koziębiec* — ‘udający kawalera (o młodym chłopaku)’
 51. *kucma* — ‘dziewczyna o udziwnionej fryzurze’
 52. *kustrok* — ‘dziewczyna o rozczochranych włosach’
 53. *kroślawiec* — ‘przekrzywiający stopy w czasie chodzenia’
 54. *kroślok* — jw.
 55. *kiernor* — ‘dz. nie mogące zbyt długo usiedzieć w jednym miejscu’
 56. *kisiasionka* — ‘dziewczyna udająca wielką damę’
 57. *lejbuś* — ‘gadający od rzeczy’
 58. *łupikoń* — ‘wydzierający się wniebogłosy’

59. *luscypytka* — ‘głównie dziecko i panna ubrana zbyt lekko w niepogodę’
 60. *magdziorka* — ‘dziewczyna niechlujnie ubrana’
 61. *machnaj* — ‘wielki bogacz’
 62. *mamcorka* — ‘k. straszycło’
 63. *marut* — ‘nudziarz’
 64. *mudracka* — ‘k. przemądrzała’
 65. *mudrok* — ‘m. przemądrzały’
 66. *mumok* — ‘człowiek, z którego trudno wyciągnąć słowo’
 67. *miglanc* — ‘m. przebiegły’
 68. *mynda* —
 69. *nazbiyraniec* — ‘bękart’
 70. *norymnik* — ‘człowiek gwałtowny’
 71. *ozedrzigarło* — ‘dz. płaczące często, długo i głośno’
 72. *patorok* — ‘m. bez zdolności manualnych; niedorajda’
 73. *panicka* — ‘k. udająca panią z miasta’
 74. *popadyjok* — ‘m. działający bez zastanowienia’
 75. *popyrtniec* — ‘czyniący coś szybko bez ładu i składu’
 76. *pucok* — ‘człowiek zaboczony’
 77. *pucek* — jw.
 78. *pólbaba* — ‘k. zachowująca się i ubierająca się jak mężczyzna’
 79. *pryncka* — ‘zadufana w sobie panna’
 80. *piecuwalec* — ‘śpioch’
 81. *pucolowiec* — ‘robiący coś bardzo, bardzo wolno’
 82. *rak* — ‘nieznośne dziecko’
 83. *salaputa* — ‘m. niedorajda’
 84. *saternus* — ‘człowiek gwałtowny’
 85. *skucek* — ‘nudzący swoim płaczem lub gadaniem o tym samym’
 86. *smantławica* — ‘k. powłócząca nogami’
 87. *smantłok* — m. jw.
 88. *smolok* — ‘chodzący zbyt wolno’
 89. *skurcorz* —
 90. *somar* — ‘głupiec’
 91. *sowizról* — ‘mający zielono w głowie’
 92. *sulok* — ‘człowiek bardzo powolny’
 93. *sprostok* — ‘głupiec’
 94. *stynkacka* — ‘k. nieustannie narzekająca’
 95. *sikón* — ‘starsze dziecko (5–7 lat) moczące się’
 96. *ślajfiorz* — ‘obtarganiec’
 97. *ślapytkorz* — ‘ubrany w liche buty’
 98. *śkrabok* — ‘brzydko piszący’
 99. *sietniok* — ‘niedorozwinięty, za mały na swój wiek’
 100. *sierzciok* — ‘dz.’
 101. *śpicek* — ‘płaczliwy’
 102. *tluk* — ‘gamoń’
 103. *tryjont* — ‘zmyślający, opowiadający bez ładu i składu’

104. *tyrmok* — ‘marnotrawca’
 105. *wyzbiyracka* — ‘k. starająca się ubierać modnie’
 106. *zasran* — ‘dz.’
 107. *zomerek* — ‘dz. słabo rosnące’
 108. *zopynzielec* — jw.
 109. *zbiyrocek* — ‘bękart’
 110. *ziabiec* — ‘młodzik’

Słowa *kantrzonec* (potępienie, oburzenie, pogarda itp.)

1. *bitkorz* — ‘skory do bijatyki, znany z podobnych czynów’
 2. *bejdok* — ‘zmyślający, mogący swoim gadaniem komuś zaszkodzić’
 3. *bosorka* — ‘k. niechlujna, podejrzana o uprawianie magii’
 4. *brzida* — ‘człowiek zachowujący się nieprzyzwoicie’
 5. *condra* — ‘dziewczyna uganiana za chłopakami’
 6. *faktor* — ‘nieuczciwy doradca, wprowadzający w błąd’
 7. *foleśnik* — ‘fałszywiec, niegodny zaufania’
 8. *fikant* — ‘cwaniak, czyhający na okazję, by kogoś oszukać’
 9. *franca* —
 10. *francuz* —
 11. *gacopiyrz* — ‘zadziorny, wywołujący bijatykę’
 12. *giymza* — ‘k. nudziara’
 13. *kalwin* — ‘nie chodzący do kościoła’
 14. *korchel* — ‘nałogowy pijak’
 15. *łamuzga* —
 16. *morus* — ‘zarozumialec’
 17. *mosur* — ‘zawzięty, uparty’
 18. *niezgodliwiec* — ‘nie mogący się z nikim zgodzić’
 19. *opica* — ‘dziewczyna ubrana wyzywająco’
 20. *opłan* — ‘dz.’
 21. *pazdrok* — ‘człowiek samolubny, bardzo niechętnie dzielący się z kimkolwiek’
 22. *pinda* — ‘k.’
 23. *przespanka* — ‘dziewczyna z nieślubnym dzieckiem’
 24. *samsur* — ‘sobek’
 25. *strziga* — ‘k.’
 26. *škapa* — ‘nieprzyzwoity’
 27. *šrebok* — ‘pijak’
 28. *štok* — ‘pijak’
 29. *šwindrok* — ‘depczący coś wartościowego, np. zboże’
 30. *šwiniar* — ‘mówiący, zachowujący się nieprzyzwoicie’
 31. *tłuk* — ‘ciamajda’
 32. *włóka* — ‘dziewczyna uganiana za chłopakami’
 33. *wyroda* — ‘odszczepieniec rodzinny’

Słowa *jadowite* (najwyższe potępienie i obrzydzenie)

1. *blejcorka* — ‘plotkara’
2. *buc* —
3. *flondra* — ‘dziewczyna uganiająca się za mężczyznami’
4. *picka* —
5. *ścigac* — ‘m. rozpustny’
6. *ścigacka* — ‘k. rozpustna’
7. *wrodniok* — ‘wyjątkowo nieprzyzwoity, demoralizujący’
8. *zwijas* — ‘perfidny kłamca’